

Datum
2020-02-07
Vår referens
Eva Hallberg
Enhetschef
eva.hallberg@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Återrapportering av uppdrag i budget 2019 – Stärka arbetet med elevhälsa och höja kvaliteten på sex- och samlevnadsundervisningen GRF-2020-667

Sammanfattning

I Malmö stads budget 2019 fick grundskolenämnden tillsammans med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att stärka arbetet med elevhälsan och höja kvaliteten på sex- och samlevnadsundervisningen. Centrala elevhälsan har ansvarat för den del i uppdraget som handlar om att stärka elevhälsan. Pedagogisk inspiration (PI) har ansvarat för den del i uppdraget som handlar om att höja kvalitet på sex- och samlevnadsundervisningen i grundskolan, gymnasiet och gymnasiesärskolan.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta:

1. Grundskolenämnden godkänner återrapportering av uppdrag i budget 2019 om att stärka arbetet med elevhälsan och höja kvaliteten på sex- och samlevnadsundervisningen

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse GRNAU 200214 Återrapportering av uppdrag i budget 2019 - Stärka arbetet med elevhälsa och höja kvaliteten på sex- och samlevnadsundervisningen

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2020-02-14
Grundskolenämnden 2020-02-25

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

I Malmö stads budget 2019 fick grundskolenämnden tillsammans med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att stärka arbetet med elevhälsan och höja kvaliteten på sex- och samlevnadsundervisningen. Centrala elevhälsan har ansvarat för den del i uppdraget som handlar om att stärka elevhälsan. Pedagogisk inspiration (PI) har ansvarat för den del i uppdraget som handlar om att höja kvalitet på sex- och samlevnadsundervisningen i grundskolan.

Elevhälsans grunduppdrag

Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Arbetet förutsätter en hög grad av samverkan inom elevhälsan, men också mellan elevhälsan, lärare, övrig personal i skolan och externa aktörer för att kunna förstå och stötta elever i det sammanhang de befinner sig i.

I grundskoleförvaltningen är elevhälsan organiserad i två nivåer; dels de lokala elevhälsoteamen (EHT) som ska finnas på varje skolenhet, dels den Centrala elevhälsan, vars resurser finns tillgängliga för samtliga verksamheter inom grundskoleförvaltningen. Elevhälsans arbete utvecklas på respektive skola under ledning av rektor. Elevhälsan på central nivå driver och utvecklar övergripande elevhälsofrågor samt arbetar för att skapa likvärdighet i Malmö stads grundskolor. Centrala elevhälsan består av representanter för elevhälsans professioner och innefattar olika funktioner och verksamheter. Centrala elevhälsan har till uppgift att stödja de lokala elevhälsoteamen och stärka elevhälsoperspektivet på alla nivåer. Det innebär att rektor och förvaltningsledning ska kunna vända sig till den samlade centrala elevhälsan för vägledning och stöd.

Grundskoleförvaltningens centrala elevhälsa har fortsatt arbetet med att utveckla både den egna verksamheten och stödet till skolorna. Den centrala elevhälsan upplever en ökad medvetenhet om vikten av förebyggande och hälsofrämjande arbete och att fler skolor utveckla sitt lokala elevhälsarbete i den riktningen.

Riktade insatser på central nivå för att stärka elevhälsan

Ett flertal riktade centrala utvecklingsinsatser har genomförts under året i syfte att stärka arbetet med elevhälsan.

HBtQ-certifiering av elevhälsan

Under vårterminen 2019 avslutades den kompetenshöjande utbildningen inom HBtQ-frågor för samtlig elevhälsopersonal. Utbildningen har arrangerats av RFSL (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter). Det innebär att elevhälsan nu är HBtQ-certifierad. Certifieringen har inneburit att verksamheterna, med stöd av RFSL, har påbörjat eller förstärkt ett redan existerande arbete i syfte att skapa en god arbetsmiljö och ett HBtQ-kompetent bemötande. Målet har varit att medarbetarna skulle få ökad kunskap om HBtQ, normer samt konsekvenser av normer för hälsa och livsvillkor för HBtQ-personer. Syftet har också varit att verksamheterna skulle påbörja ett förändringsarbete för en öppen och inkluderande arbetsmiljö samt ett välkomnande bemötande av besökare utifrån ett HBtQ-perspektiv.

Utbildningsinsatser om normkritik

HBtQ-certifieringen berörde även ämnena normkritik och heder. Elevhälsopersonal har också erbjudits ytterligare fortbildning om normkritik. Utbildningen ges av Pedagogisk Inspiration (PI), skolförvaltningarnas gemensamma utvecklingsenhet, och är en del av en större satsning på normkritik och processtödjare i normkritik på alla skolor. Processtödjarna ska sedan stödja rektor i arbetet med dessa frågor.

Pilotprojekt "Systematiskt tillsammans för lärande"

Systematiskt tillsammans för lärande (STfL) är ett arbetssätt som lyfter fram sju grundpelare för att stödja det gemensamma arbetet för elevernas måluppfyllelse och hälsa,

bland annat tydliga mål i elevhälsoarbetet, samarbete och transparens. Arbetssättet bygger på en holländsk modell (AFI, Assessment for intervention) och syftar bland annat till att stärka samarbetet mellan elevhälsosteam, pedagogisk personal, elever och vårdnadshavare, så att de arbetar tillsammans för samsyn och lärande.

I augusti 2019 inleddes arbetet med att anpassa och utveckla STfL tillsammans med tre grundskolor; Kirsebergsskolan, Västra skolan och Rönnensskolan. Elevhälsosteam och skolledningar på de tre skolorna har på olika workshops arbetat med de sju grundpelarna i STfL. Arbetet handlar både om att vässa befintliga arbetssätt inom elevhälsoarbetet och att introducera och utveckla nya. Parallellt med pilotprojektet på de tre grundskolorna har den centrala elevhälsan också gjorts interna satsningar för att höja kompetensen om STfL. Även gymnasieskolan Sankt Petri skola har testat verktyg och arbetssätt från STfL.

Ett större utvecklingsarbete som involverar fler skolor planeras under våren 2020.

Digitalisering

Det har under året skett en konkurrensutsättning av det IT-system som använts för dokumentation och journalföring utifrån den kritik som riktats via internrevisionen. Upphandlingen är avslutad och tilldelning är genomförd. I det nya systemet kommer även professioner såsom specialpedagoger, speciallärare, studie- och yrkesvägledare samt skolledare innefattas. Det kommer att ge en säkrare dokumentation av det arbete som sker inom elevhälsan samt ökad möjlighet till att följa elevhälsans arbete över tid på individnivå. Det möjliggör även att insatser kan sättas in tidigare och med högre kvalitet, vilket främjar elevernas lärande och utveckling.

Förvaltningsgemensam mottagningsverksamhet

Ett arbete för en gemensam mottagningsverksamhet av nyanlända mellan grund- och gymnasieskolan har påbörjats och beslutats. Syftet är att mottagandet av nyanlända ska bli mer likvärdigt. Medicinska elevhälsan har sedan höstterminens start en timanställd skolsköterska, som tidigare arbetat inom verksamheten, för att stödja verksamheterna vid exempelvis sjukskrivningar och tillfällig ökad arbetsbelastning.

Höja kvaliteten på sex- och samlevnadsundervisningen

I Malmö stads budget 2019 gavs grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att höja kvaliteten på sex- och samlevnadsundervisningen. Nämnderna beslutade att lämna uppdraget till PI. Uppdraget utgår från resultaten från Skolinspektionens rapport om sex- och samlevnadsundervisningen (2018), samt Skolverkets förslag till ändringar i läroplanerna avseende kunskapsområdet sex och samlevnad (2018:01394). Angränsande underlag som tagits i beaktande är storstadskartläggningen av hedersrelaterat våld och förtryck från 2018 som betonar skolans roll i det främjande och förebyggande arbetet, samt det faktum att Barnkonventionen blir svensk lag 2020.

Hög kvalitet i sex- och samlevnadsundervisning kännetecknas enligt Skolinspektionen av faktorer som att det bedrivs ett systematiskt utvecklingsarbete med tydliga mål som följs upp och utvärderas, att det finns en tydlig koppling till skolans värdegrundsarbete, att eleverna ges reellt inflytande i planering, genomförande och utvärdering, att det ges möjlighet för såväl personal som elever att tillsammans reflektera kring en rad olika normer som rör sex- och samlevnadsområdet samt att det sker samverkan mellan pedagoger och elevhälsa. Arbetsgruppens arbete syftar alltså till att skapa förutsättningar för förflyttning inom samtliga

dessas områden på stadens skolor, samt att skapa förutsättningar för en effektiv implementering av de nya läroplanmålen. Arbetsgruppen består av sex medarbetare från sex skolor, fördelat på olika årskurser, områden, skolformer och yrkeskompetenser.

Under 2019 har arbetsgruppen att undersöka pågående arbete och insatser inom området och utifrån det identifiera behov av insatser samt producera och sprida kompletterande undervisningsmaterial.

För att undersöka pågående arbete och insatser inom området i båda förvaltningar har arbetsgruppen intervjuat och samverkat med bland annat den centrala elevhälsan i båda förvaltningarna, RFSU/RFSL, HIV-Sverige och Kunskapsforum Sexuell hälsa. Samverkan har även skett med nätverket för processtödjare i normkritik och kopplingar har gjorts till den under året pågående HBTQ-certifiering av elevhälsan. Arbetsgruppen har också inhämtat information från skolledare och lärare.

Utifrån samtal med lärare och inventering av undervisningsmaterial på Malmö Delar (en digital plattform för kunskapsutbyte mellan pedagoger i Malmö) framkom inget större behov av nytt eller kompletterande undervisningsmaterial. De lärare som undervisar i ämnet som arbetsgruppen varit i kontakt med uttrycker att de redan har bra material eller vet var de kan hitta det och arbetsgruppen bedömer att innehållet i befintligt undervisningsmaterial på Malmö Delar stämmer väl överens med projektets utgångspunkter. Den struktur för material inom arbetsområdet som PI tagit fram på Malmö Delar utgår från Skolverkets vägledning inför föreslagna ändringar i läroplanen avseende kunskapsområdet och Skolinpektionens rapport. Arbetsgruppen har även kvalitetsgranskat och tillgängliggjort material från till exempel RFSU på Malmö Delar. Under hösten 2019 har arbetsgruppen har också spridit kännedom om materialet och kunskapsområdet genom temabloggar på Pedagog Malmö, inlägg som lästs sammanlagt över 500 gånger.

Undervisande lärare har istället lyft ett behov att få ämnesområdet till ett område som även rör deras kollegor. Liknande resonemang lyfts också i Skolinpektionens rapport från 2018: ”Trots förbättrad ämnesintegrering av sex och samlevnad framkommer i intervjuer att många lärare känner osäkerhet kring hur detta kunskapsområde berör dem.” Arbetsgruppen anser att detta tyder på ett behov av kompetensutvecklande och förberedande arbete genom processer för pedagoger och arbetslag, samt bra metoder för elevers delaktighet. Det tyder också på ett behov av att på skolnivå skapa strukturer för långsiktiga processer och systematiskt utvecklingsarbete rörande sexualitet och relationer. Arbetsgruppen har därför tagit fram en processplan med syfte att stötta skolornas i att systematisera arbetet med ämnesområdet sexualitet och relationer med hjälp av förberedelser, genomförande och utvärdering och uppföljning samt skapa processer som syftar till ett kvalitativt, hållbart och utvecklande arbetssätt. Spridning av materialet har skett genom publicering på Malmö Delar och genom att en mapp skapats, där pågående och avslutade processer presenteras som ett verktyg för skolor att utbyta erfarenheter och börja samarbeta.

Framtagen processplan ligger i linje med grundskoleförvaltningens pågående utvecklingsarbete i övrigt. Det pågående projektet Varje elevs bästa skola: Förbättra och fördjupa styr- och ledningssystemet syftar just till att förbättra och fördjupa förvaltningens styr- och ledningssystem så att det säkerställer att läroplanens krav och intentioner uppfylls. En viktig del av detta är systematik i planering, genomförande och uppföljning av verksamheten på alla nivåer samt analys av hur väl genomförd undervisning eller stödinsatser leder till önskat resultat för eleven. Det bygger på ett tidigare identifierat behov av att stärka det systematiska kvalitetsarbetet i

organisationen, vilket arbetsgruppens arbete visar även slår igenom i sex- och samlevnadsundervisningen. Den processplan som arbetsgruppen tagit fram är ett sätt att stötta skolorna i att stärka systematiken inom ämnesområdet.

Arbetsgruppen har ett fortsatt uppdrag att under 2020 fortsätta arbetet med att utveckla sex- och samlevnadsundervisningen, utifrån tidigare uppsatta mål och utifrån de eventuella förändringar som Skolverkets förslag på nya skrivningar i läroplanerna avseende kunskapsområdet sex och samlevnad (2018:01394) medför.

Ansvariga

Roberto Citterio Avdelningschef

Anders Malmquist Förvaltningschef